

LOCAL COMMUNITY FESTIVALS: URBAN AND RURAL FEATURES

Maya Keliyan

Institute for Philosophy and Sociology at Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria,
mayakeliyan@gmail.com

Abstract: The purpose of the article is to highlight the specifics of local festivals in different types of communities, distinguished by the indicator of “place of residence” – capital, regional city, town and village, pointing out the common features and differences between them. For the realization of this goal, it is necessary to study such important features as: frequency of conduct, thematic focus, activities carried out during the festivals, the subjects that organize and conduct them, the participation of local authorities, institutions, NGOs, media and local people. The leading method in the study of festivals in the text is sociological and its choice is a consequence of the set goal. Object of study are local communities as a specific social construct and social group entity with characteristic social relations, functions, interactions, resources, values and identity. Local festivals are an important element of the lifestyle of local communities; depending on whether the latter are located and developed in an urban or rural environment, the peculiarities, similarities and differences between their festivals are determined. The article analyzes the results of a nationally representative empirical sociological survey conducted on the field in February-March 2023 with 800 respondents throughout the country. It was realized within the project “Local Festivals: A Resource of Local Communities to Deal with Crises”. According to the empirical information received, festivals are more often organized and held in regional centers and cities than in Sofia and the villages. The analysis of the results shows that festivals in regional cities, towns and villages have a more diverse thematic focus and more varied activities are carried out during their conduct than in Sofia. The festivals in the regional centers in their thematic focus are closer to those organized in the towns and villages than to those in Sofia. Their main organizer in all types of local communities is the local government in the face of the municipality or the mayoralty. The *chitalishte* (literally “reading centers” are important cultural institutions in Bulgarian tradition and contemporary society) has a leading role in the organization of the festivals in the towns and villages, unlike the regional centers and Sofia, where their participation is unremarkable. A kind of “profiling” of the festivalization of contemporary lifestyle is formed according to the type of local communities – whether they are in the capital, in the regional centers, in the towns or in the villages. Residents of smaller settlements, such as towns and villages, are more actively involved in the organization and holding of festivals than those from regional centers, and in Sofia their participation is the weakest. In these local communities, local institutions and residents manifest themselves as enterprising social actors, their festivals are really local in nature, organization and holding, they carry the spirit, values, traditions, energy, atmosphere and identity of local people.

Keywords: local festivals, local community, capital, regional city, town, village

МЕСТНИТЕ ПРАЗНИЦИ: УРБАНИСТИЧНИ И РУРАЛНИ ОСОБЕНОСТИ

Мая Келиян

Институт по философия и социология при БАН, България, mayakeliyan@gmail.com

Абстракт: Целта на статията е да открие спецификите на местните празници в различни типове локални общности, разграничени по признака „местоживеене“ – столица, областен град, град и село, като посочи общите черти и различията между тях. За реализацията на тази цел е необходимо да се изучат такива важни техни черти, като: честота на провеждане, тематична насоченост, извършвани дейности по време на празниците, субектите, които ги организират и провеждат, участието на местната власт, институциите, НПО, медиите и местните хора в тях. Водещ метод в изследването на фестивалите в текста е социологическият, като неговият избор е следствие от поставената цел. Обект на изучаване са локалните общности като специфичен социален конструкт и социално групово образувание с характерни социални отношения, функции, взаимодействия, ресурси, ценности и идентичност. Местните празници са важен елемент от стила на живот на локалните общности; в зависимост от това, дали последните се намират и развиват в урбанистична или в рурална среда се определят особеностите, сходствата и различията между фестивалите им. В статията се анализират резултати от проведено национално представително емпирично социологическо изследване, осъществено на терен през февруари-март 2023 г. с 800 души респонденти на територията на цялата страна. То е проведено в рамките на проекта „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“. Според получената емпирична информация, в областните

центрове и в градовете по-често се организират и се провеждат фестивали, в сравнение със София и със селата. Анализът на резултатите показва, че местните празници в областните центрове, градовете и селата са с по-разнообразна тематична насоченост и по време на провеждането им се осъществяват по-многообразни дейности, отколкото в София. Фестивалите на локалните общности в областните градове по своята тематична насоченост са по-близки до организирания в градовете и в селата, отколкото до тези в София. Основен организатор на местните празници във всички типове локални общности, обособени по признака „местоживеене“ е местната власт в лицето на общината или кметството. Читалищата са с водеща роля в организацията на празниците в градовете и в селата, за разлика от областните центрове и София, където участието им е незабележимо. Формира се своеобразно „профилиране“ на фестивализацията на стила на живот според вида на локалните общности – дали те са в столицата, в областните центрове, в градовете или в селата. Жителите на по-малките населени места, като градовете и селата, са по-активно включени в организацията и провеждането на местните празници, отколкото тези от областните центрове, а в София участието им е най-слабо. В тези локални общности местните институции и жители се проявяват като предприемчиви социални актьори, празниците им са действително локални по своя характер, организация и провеждане, те носят духа, ценностите, енергията, атмосферата и идентичността на местните хора.

Ключови думи: местни празници, локални общности, столица, областен град, град, село

1. УВОД

Фестивализацията на стила на живот в България е видима тенденция, но проявленията ѝ в различни типове локални общности, обособени според типа селище, към което принадлежат, като столицата, областните центрове, градовете и селата носят своите отличителни характеристики. Изучаването на спецификите им в урбанистична и в рурална среда в сравнителен план е все още недостатъчно развита страна на изследванията на местните празници. Целта на настоящия текст е да дефинира особеностите на фестивалите в различни типове локални общности, разграничени по признака „местоживеене“ – столица, областен град, град и село, като посочи сходствата и различията помежду им в сравнителна перспектива. За да се изгради цялостният им образ е необходимо да се изучат такива важни техни черти, като: честота на провеждане, тематична насоченост, извършвани дейности по време на празниците, субектите, които ги организират и провеждат, участието на местната власт, институциите, НПО, медиите и местните хора в тях.

2. КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА И МЕТОДОЛОГИЯ

Използваният в текста методологически подход е социологическият, като се приема, че местните празници са елемент от моделите на потребление, на свободно време и на стила на живот на различни социални общности, категории и групи (Келиян, 2022). Социалните функции и символният смисъл на фестивалите е тяхно свързан с общностните ценности, идентичност, история и социално-икономическо развитие (Falassi, 1987). Локалната общност е форма на съвместен живот на съвкупност от индивиди в изградена мрежа от социални отношения, а членовете ѝ осъществяват социално-значими дейности в рамките на определена, ясно фиксирана територия (Келиян, 2010: 42-43). За целите на анализа териториалните общности са разграничени на столица, областен град, град и село. В тях по различаващ се начин се проявяват предприемчивостта и активността на местните хора, изграждат се както специфични мрежи за сътрудничество, за действия в името на обща кауза (Петкова, 2022), така и различаващи се модели на участие, равнища на комерсиализация и културно овластяване (Fjell, 2007). Фестивалите са непосредствено свързани с въпроса за „заедността“ (Duffy & Maig, 2021), те спомагат за увеличаване на социалния капитал, формиране на доверие и изграждане на социални мрежи (Goh & The, 2022: 295), което води до нарастване и на субективното благосъстояние на общността (Ahn, 2021). Чрез даден фестивал се използват културни, исторически, социални, фолклорни и др. специфики на мястото, за да се създаде представа за регионалната култура (Папучиев, 2021:166-167), за колективното честване на даден регионален символ (Стоилова, 2021, 74). В статията се анализират резултати от проведено национално представително емпирично социологическо изследване, осъществено на терен през февруари-март 2023 г. с 800 души респонденти на територията на цялата страна.

3. ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕСТНИ ПРАЗНИЦИ В ЛОКАЛНИ ОБЩНОСТИ: РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

Според почти две трети от интервюираните (65,1%), фестивалите в населеното място, в което живеят, са се организирани веднъж годишно, като този относителен дял е най-висок за София – две трети от респондентите са изразили такова мнение, следвани от живеещите на село (73,2%). Същевременно 63% от жителите на градовете и 59,5% от тези на областните центрове са споделили, че местните празници са се организирани веднъж годишно. Последните две групи респонденти, обособени според признака

„местоживеене“ твърдят, че в общностите, където живеят, местните празници са се организирали няколко пъти годишно (36% за жителите на градовете и 40,5% за жителите на големите градове). Данните показват, че в областните градове и в градовете по-често са се организирали фестивали, отколкото в София и в селата, като резултатите за столицата и селата са много близки, с разлика само от 2%.

По отношение на тематичната насоченост, според 56,4% от всички анкетирани, преобладаващи в цялата страна са били празниците на селището. Относителният дял на този вид фестивали е бил най-висок в градовете – мнение, изразено от 60,9% от интервюираните им жители, следвани от селата – 56,5% и областните градове – 56,3%. Според 35,4% от изследваните софиянци, организираните в столицата фестивали са били с такава тематична насоченост. На второ място по тематична насоченост респондентите от София са поставили новите градски фестивали (фестивали от смесен тип с базари, концерти, работилници, забавления, представления, изложби и други), мнение, споделено от между една трета и четири десети от изследваните лица (39,6%). Тези фестивали са увеличили популярността си през последното десетилетие, като дори под една десета от живеещите на село показват, че в селището им се организират подобни фестивали (9,1%). Разбира се, самото название „нови градски фестивали“, организирани и провеждани в селата звучи като nonsens, което поставя въпроса за необходимостта от намиране на по-точно тяхно наименование, например „нови фестивали“. Повече от една четвърт от софиянци (27,1%) са отговорили, че в столицата са се провеждали фестивали на изкуствата, което поставя последните на трето място сред местните столични празници, а малко след тях, на четвърто място са музикалните фестивали, посочени от една четвърт от респондентите. Музикалните фестивали са популярни в областните градове повече, отколкото в София – повече от три десети (30,9%) от жителите им са казали, че организираните местни празници се отнасят към тази тематична група, което ги позиционира на второ място в областните центрове. На трето място следват новите градски фестивали – отговор, който са дали между една пета и една четвърт от респондентите от областните градове (22,5%), а на четвърто място са фестивалите на изкуствата. Повече от една пета (21,2%) от интервюираните жители на областните центрове са изказали мнение, че в техния град са се провеждали такива празници. Над от една пета от респондентите от градовете (21,3%) са споделили, че са се провеждали фестивали, свързани с народни традиции, обреди и обичаи, което показва, че този род фестивали са на второ място за този тип селища. По този показател градовете са сходни със селата, с тази разлика, че относителният дял на въпросните местни празници в селата е по-висок, отколкото този в градовете. На второ място по тематична насоченост, респондентите от селата са посочили местните празници, свързани с народни традиции, обреди и обичаи – мнение, подкрепено от между една четвърт и една трета от тях (29,7%). Разликата между градовете и селата е от 8,4%. На трето място в градовете са фолклорните фестивали, като 16,4% от жителите на градовете са казали, че се провеждат такива. По този показател се наблюдава известно, макар и не съществено разминаване с празниците в селата: на четвърто място, според споделеното от почти една пета от жителите на селата (19,1%) следват фолклорните фестивали. Подобна е и тенденцията по отношение на фестивалите, свързани с религиозни обреди и обичаи: 15,1% от жителите на градовете са показали, че са се организирали такива фестивали, което ги поставя на четвърто място. Докато в селата тези празници са поставени на трето място, малко над една четвърт (25,4%) от селяните са показали, че са се организирали в селището им. Празниците на града и новите градски фестивали присъстват както в урбанистичните локални общности, така и в руралните, което не би могло да се каже за местните празници с друга тематична насоченост. Според мнението на респондентите, преобладаващи в столицата са били фестивалите на изкуствата и музикалните фестивали, което може да се обясни с мястото и ролята на София като културен център на страната. Тя разполага с необходимите финансови, демографски, институционални, културни и др. ресурси, които правят възможна организацията и провеждането им; тя привлича публика с изграден вкус към подобен род събития, както и с възможности да ги посетят. В столицата е нямало празници, свързани с религиозни обреди и обичаи, слабо представени са били свързаните с народни традиции, обреди и обичаи, фолклорните фестивали, фестивалите, свързани с традиционния образ на селището, с местни легенди за селището, с неговите особености и забележителности. В областните центрове, от една страна, са се организирали фестивали, които като тематика преобладават и в столицата, като например музикалните фестивали, фестивалите на изкуствата и новите градски фестивали. Но, от друга страна, в тях са се провеждали и празници, свързани с традиционния образ на селището, с местни легенди за селището и неговите особености и забележителности (според 16,1% от анкетираните им жители), фестивали, свързани с народни традиции, обреди и обичаи (според 14,8% от респондентите, живеещи в тях), фолклорни фестивали (мнение на 14,5% от жителите им), т. е. празници, които не се срещат или са слабо представени в столичния културен календар. Празниците в областните градове по своята тематична насоченост са по-близки до организираните в градовете и в селата, отколкото в София, а тези в градовете и в селата са твърде сходни помежду си по същия

показател. И в двата вида общности най-слабо представени са били фестивалите на изкуствата (4,4% в градовете и 2,9% в селата), за разлика от популярността на последните в столицата и в областните центрове. Същото може да се каже и за музикалните фестивали, представящи класическа музика, духовна музика, съвременни музикални жанрове, като поп, фолк, хип-хоп и други (13,8% за градовете и 8,6% за селата). Порядното организиране на фестивали на изкуствата и на музикални фестивали в по-малките населени места се обяснява с по-ограничените им финансови и демографски ресурси, както и с възможностите им да привлекат достатъчно публика за този тип събития.

Като основни дейности по време на местните празници най-често са се организирали забавления (танци, песни, спортни др. дейности, състезания и др. под.) – отговор, който са посочили над три четвърти от всички интервюирани (76,5%), следвани от концерти (73,3%) и базари на продукти и изделия (72,4%). Дейности, насочени към деца са се провели по време на празниците във всички видове селищни общности у нас; явно това са популярни забавления, привличащи посетители. За това свидетелстват утвърдителните отговори на 56,3% от живеещите в София, 63,7% от жителите на областните градове, 68% от тези в градовете и 62,2% – в селата. Най-често забавления са се организирали в градовете (според 83,1% от жителите им), а относителният дял на софиянци, които са твърдели, че по време на местните празници в София се провеждат забавления са 72,9%, което е най-ниският относителен дял сред четирите вида селищни общности. От посочилите, че по време на местните празници в селището им е имало базари на продукти и изделия, най-висок е относителният дял на живеещите в градовете – 80,4%, докато в София той е най-нисък – 64,6%. Също така по време на фестивалите, според интервюираните софиянци, не са се организирали карнавали, докато 27% от живеещите в областните градове, 36,4% от тези в градовете и 43,5% – в селата са потвърдили, че в селищата им е имало такива. Религиозни и традиционни обреди и обичаи са се провели по време на местните празници, според показаното от 67% от живеещите на село, 61,3% от живеещите в градовете, 50,5% от тези в селата и само 2,1% от столичани. Разликата между основните дейности, осъществявани по време на местните празници по този показател между столицата и всички останали видове селищни общности у нас е значителна. Под една трета (31,3%) от столичани са посочили, че по време на местните празници се провеждат кинопрожекции, като по същия начин са отговорили над една четвърт от жителите на областните центрове (26,7%), в градовете – 12,4%, а в селата – 2,9%. Разпределението на отговорите показва, че в градовете и особено в селата местните хора за лишени от подобен род развлечения. По отношение на театралните постановки, жителите на селата и на градовете са в много по-благоприятна позиция – 15,3% от живеещите на село и 24,4% от тези в градовете са избрали този отговор, който, от друга страна е посочен от 18,8% от софиянци. Почти четири десети (39,5%) от респондентите от областните градове са показали, че по време на фестивалите има театрални постановки, който е най-високият относителен дял по този показател. В областните градове най-висок относителен дял анкетираните са отговорили, че се организират изложби (50,8%), следвани по равен относителен дял на отговори (37,5%) в София и в градовете, а в селата – от 9,1%. Според индикатора „провеждане на литературните четения“, областните градове са отново водещи – 23,8% от жителите им са посочили, че са се състояли такива, при 20,4% в градовете, а разпределението на относителните дялове в столицата и в селата е почти еднакъв – малко над 8%. Отговорите на анкетираните свидетелстват, че в София по време на фестивалите, най-малко, в сравнение с другите населени места, са се приготвяли ястия – 34,5% от столичани са отговорили утвърдително, при 55,3% от жителите на областните центрове, 66,2% от тези в градовете и 56% от селяните. В областните градове и в градовете, на местните празници са се организирали конкурси (според 40,5% от живеещите в първите и 46,2% от тези във вторите), докато 20,8% анкетираните в София и 25,4% от респондентите от селата, са избрали този отговор. Между една трета и четири десети (37,9%) от изследваните лица в областните градове са твърдели, че на фестивалите им се провеждат работилници, като този относителен дял за градовете е 35,1%, за София – 29,2%, а за селата е 12,4%.

Важен индикатор за особеностите на празниците в урбанистичните и в руралните локални общности е кои са лицата, осъществявали основните дейности по време на провеждането им, защото показва каква е включеността на местните хора в тях. Над шест десети от софиянци (60,4%) са отговорили, че са преобладавали търговците на стоки и услуги, докато този дял за областните центрове е 30,2%, за градовете – 44%, а за селата е 37,8%. Данните сочат, че фестивалите в София са най-комерсиално насочени и в най-голяма степен са свързани с желанието да се развива търговска дейност и да се стимулира потреблението. Местните самодейни изпълнители са били със значимо присъствие на празниците, като този отговор са избрали 63,1% от живеещите в градовете, 58,2% от тези в областните центрове и съответно по 52,2% от софийските и от селските респонденти. Гост-изпълнителите най-активно са присъствали в областните центрове – 63,3% от жителите им са потвърдили тяхното участие, в градовете – от 44,9%, в столицата – от 39,6% от жителите ѝ, а в селата – от 31,6%. Местните хора са извършвали основните дейности по време на

празниците най-вече в градовете (мнение на 56% от анкетиранияте им жители), следвани от тези от селата (становище, което са подкрепили 34,6% от интервюираните селяни) и най-малко в София (споделено от 6,3% от респондентите-софиянци). Включеността на местните жители в организиранияте в общностите им фестивали е в зависимост от вида населено място, от това дали то принадлежи към урбанистичната или към руралната среда. Силната връзка между двете променливи се потвърждава от стойността на коефициента Крамър $V=0,332$, а тъй като стойността на показателя arproh. sign. е 0,000, това показва, че връзката е статистически значима. И в четирите вида селищни общности основен организатор на събитията е била общината, посочено от 92,6% от жителите на областните градове, 89,6% от столичани, 87,6% от респондентите от градовете и 75,1% от тези в селата. Читалищата са били най-активни в организацията на празниците в селата, както са отбелязали 38,8% от интервюираните селяни, както и в градовете, според отговорите на 32,9%. Местните бизнесмени са посочени като организатори на фестивали от 37,5% от софиянци, от 28% от жителите на градовете, от 25,1% от тези на областните центрове и едва от 11,5% от селяните. Ролята на НПО е била най-осезаема в столицата, мнение, което са споделили 47,9% от жителите ѝ, следвано от 32,8% от областните центрове, 18,2% - градовете и едва 4,8% от селата. Колкото е по-голяма дадена селищна общност, толкова е по-вероятно НПО да са организатори на местни празници, връзка, потвърдена от стойността на коефициента Крамър $V=0,312$, като тя е статистически значима.

Показателна за особеностите на локалните празници в различните селищни общности е ролята на местните жители в организацията им. Те са се включили в нея, според мнението на 56,9% от респондентите от селата, 18,2% – от градовете, 7,4% – в областните центрове и изобщо не са се участвали, според отговорите на софиянци. Колкото по-малко е дадено населено място, толкова по-голяма е вероятността местните хора да организират сами празниците на своите общности ($V=0,485$), като връзката е статистически значима. Посочената тенденция се проявява още по-категорично при индикатора „активно участие на местните хора в планираните дейности и организацията на празника“. Докато повече от половината анкетирани от селата са отговорили, че местните са участвали в изготвянето на програмата, това се отнася за 27,1% от жителите на градовете, 12,9% – на областните центрове и за нито един от софиянци. Колкото е по-малко дадено населено място, толкова по-голяма е вероятността местните хора да изготвят програмата на празниците на своите общности ($V=0,423$), като връзката е статистически значима. Същата тенденция се проявява и при участието на местните хора в подготовката на фестивалите – докато само 6,3% от столичани са споделили за подобно участие, в областните центрове този относителен дял е 40,8%, в градовете – 64%, а в селата е най-висок, достигащ до 79,4%. Коефициентът Крамър $V=0,404$, показва, че връзката между това каква е общността по местоживееене и участието на местните в подготовката на фестивалите е силна, като тя е статистически значима.

Местната власт и читалищата са институциите, които активно са се ангажирали в организацията и провеждането на местните празници. Повече от девет десети от изследваните софиянци (91,7%) са споделили, че общината активно се е включвала в тези събития, като същият отговор е бил избран от 88,9% от тези в градовете, 86,8% – в областните градове и 67% – от селата. Данните сочат, че колкото по-малко е населеното място, толкова повече изследвани лица са споделили, че читалищата са активни субекти в организацията и провеждането на местните празници. По този начин са определили ролята им 42,7% от интервюираните от градовете, 38,3% – в селата, 23,8% – в областните центрове и едва 6,3% – в столицата. Подобни са и тенденциите при отговорите на въпроса за участие на младите хора (до 35 г.) в организацията и провеждането на местните празници, като 43,5% от респондентите от селата са заявили, че е имало такова участие при 20,9% от живеещите в градовете, 17,4% - в областните градове и едва 4,2% – в София. Според мнението на 25,4% от интервюираните в селата учениците от местните училища активно са се включвали в организацията и провеждането на местните празници, като подобен отговор са дали 21,8% от живеещите в градовете, 19,9% – в областните центрове и нито един от респондентите в София. Сходно е и разпределението на отговорите на въпроса за активно участие на децата от местните детски градини в празниците. В София анкетиранияте не са посочили такова участие, в областните градове за такова свидетелстват 13,2%, в градовете – 16,4%, а в селата – 18,7%. Явно е, че колкото по-малка е дадена селищна общност, толкова по-активно е участието на различни социални групи и категории в нейните празници, последните са тяхно общо дело. Данните сочат, че съществува силна и статистически значима връзка между всяка една от променливите „участие на местния бизнес“, „участие на местни НПО“, „участие на местните медии“, от една страна, и, от друга страна, признака „местоживееене“: колкото по-голяма е локалната общност, толкова е по-висок относителният дял на респондентите, отговорили, че въпросните субекти се включват в посочените дейности. Силата на връзката се доказва от стойностите на коефициента на Крамър (V): при разпределението на отговорите на въпроса за участие на местния бизнес в организацията и провеждането на празниците по местоживееене $V=0,335$, като 58,9% от софиянци свидетелстват за такова

участие, 40,5% от респондентите в областните центрове, 45,8% от тези в градовете и 9,1% - в селата. Участието на местни НПО (V=0,359) в такива събития са потвърдили 56,3% от интервюираните столичани, 38,3 от тези в областните градове, 22,7% – в градовете и едва 3,8% – в селата. Както се вижда от цитираните отговори, празниците, организирани в селата остават встрани от вниманието на НПО. При въпроса за включеността на местните медии в организацията и провеждането на празниците 52,1% от софиянци са посочили, че има такова участие, при 40,8% от анкетираните в областните градове, 14,2% – в градовете и 11,5% – в селата, като V=0,339. Участието на местните жени и на възрастните хора на 65 г. в организацията и провеждането на местните празници е било много по-активно в по-малките селищни общности. Докато само 2,1% от анкетираните софиянци и 3,9% от тези в областните центрове са потвърдили, че възрастните хора се включват в организацията и провеждането на местните празници, в градовете този относителен дял е 8,4, а в селата достига до 30,6%, като V=0,345. Сходна е и тенденцията относно участието на местните жени в организацията и провеждането на фестивалите: в София то изобщо не се наблюдава, в областните градове е 3,2%, в градовете е 12,4%, а в селата – 31,6%, като V=0,349.

Анализът на резултатите от проведеното ЕСИ показват, че фестивалите в областните центрове, градовете и селата са по-разнообразни тематично и като осъществявани дейности, отколкото в София, въпреки че столицата разполага с несравнимо повече ресурси (финансови, икономически, институционални, демографски), отколкото останалите видове селищни общности у нас. Жителите на по-малките населени места, като градовете и селата, са по-активно включени в организацията и провеждането на локалните празници и в по-голяма степен се идентифицират със своите общности, отколкото тези от областните центрове, а в София участието им е най-слабо.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Наблюдават се съществени различия между местните празници, организирани в различни типове селищни общности, между такива, които са в развита урбанистична среда и тези в недостатъчно развита такава или в рурална среда. Различията са по отношение на честотата на тяхното провеждане, тематичната им насоченост, извършвани дейности, субекти, които организират събитията и участват в провеждането им. Формира се своеобразно „профилиране“ на фестивализацията според вида на локалните общности – дали те са в столицата, в областните центрове, в градовете или в селата. В по-малките населени места фестивалите са проява на местната инициатива и е много по-видима включеността на жителите им, което не може да се твърди за столицата, например. В тези локални общности местните институции и жители се проявяват като предприемчиви социални актьори, празниците им са действително локални по своя характер, организация и провеждане, те носят духа, ценностите, енергията, атмосферата и идентичността на местните хора.

5. БЛАГОДАРНОСТИ

Анализът се основава на резултати от работата по проекта „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката на Република България (КП-06-Н45/5 от 30.11.2020).

БИБЛИОГРАФИЯ

- Келиян, М. (2010). Стил на живот на локалната общност: Съвременна Япония. Изд. „Алекс принт“.
- Келиян, М. (2022). Новите градски фестивали: дейности, организатори, бенефициенти и интереси по повод на Капана фест. *Postmodernism Problems / Проблеми на постмодерността*, 12(1), 55-81.
- Папучиев, Н. (2021). *Фестивали. Мрежи. Идентичности: Маскарадните игри в Перник и регионалните им отражения*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Петкова, К. (2022). Местните празници-видимите и невидими ползи за локалните общности: Емпиричен поглед. *Postmodernism Problems / Проблеми на постмодерността*, 12(1), 82-103.
- Стоилова, Е. (2021). *Празници и фестивали на храните: Валоризация на локалното културно наследство*. Университетско издателство „Св. Паисий Хилендарски“.
- Ahn, Y. (2021). Do informal social ties and local festival participation relate to subjective well-being?. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 16.
- Duffy, M. & Mair, J. (2021). Future trajectories of festival research. *Tourist studies*, 21(1), 9–23.
- Falassi, A. (1987). Festival: Definition and morphology. In Falassi, A., Ed., *Time out of Time*, (pp. 1-10). University of New Mexico Press, Albuquerque.
- Fjell, L. (2007). Contemporary festivals: Polyphony of voices and some new agents. *Stud. ethnol. Croat.*, 19, 129-149.
- Goh, Y. S., & Teh, P. Y. (2022). Festivals and the theory of inclusive development in Malaysia: Perspectives from a festival organizer. *Advances in Southeast Asian Studies*, 15(2), 295-307.